

רוקדים עם נשמות

יום הזיכרון וההצלה: לא תאמינו היכן בחרו הורי החטופים, הורי הנרצחים וניצולי מסיבת הנובה לציין את שמחת תורה הראשון מאז הטבח הנורא. שלמה קוק הצטרף אליהם לחג בלתי נשכח

שלמה קוק

ציילומים: שלומי כהן

"אני מקבל על עצמי". ניצול נובה בהקפות השניות

כל השנה לומדים חברותא, עכשיו רוקדים. כאיש אחד בלב אחד

לפני שנה הם ברחו מכדורים שורקים – ועכשיו, כשכל אחד מהם עולה לתורה בפרשת 'וזאת הברכה', הם בורחים בעיקר מסוכריות שנזרקו לעברם מעזרת הנשים. הצעירים הללו מדברים דוגרי, מבטאים במילותיהם את עוצמת המהפך הרוחני. "לפני שנה רקדנו מול בודהה", אומר כפיר בביישנות. "אבל עכשיו", הוא מוסיף בעיניים בורקות, "אנחנו זוכים לרקוד מול התורה. המדינה שלנו זקוקה לכיפת ברזל רוחנית, וזה מה שאנחנו משתדלים לעשות".

לצד הצעירים, הורים שכולים שאיבדו את יקיריהם באותה מסיבה, והיום הם מציינים את יום השנה בקדושה ובטהרה ובתפילת 'זכור' ובאמירת 'קדיש'.

לצידם הורי חטופים שאין להם לא יום ולא לילה כבר 383 ימים בדאגה לגורל בנם או בתם. לצידם אברכים המתנדבים בפעילות קירוב רחוקים במסגרת הארגון המופלא 'קשר יהודי'

התוצאה ידועה לכל: מאות נרצחו, מאות אחרים נחטפו לעזה. דבר אחד טוב קרה בינתיים: האמונה היהודית מתעצמת. רחוקים הופכים לקרובים. אפילו בצה"ל עונים בעל כורחם אמן ומכנים את המבצע האחרון באיראן "ימי תשובה".

כותב השורות תיאר במהלך השנה האחרונה בטורו בפתחו של מגזין זה שביבי אור ואמונה מתוך האפילה. אחי הרב אברהם, מרצה ליהדות ורכז פעילות הקודש של 'קשר יהודי' במכינות הקדם-צבאיות, אמר לי: "אתה חייב לראות את זה בעיניים".

אז באנו לראות בעיניים. ולא בסתם יום של חול, אלא ביום ה'שנה.

לפני שנה בדיוק, ביום הזה, בשעה הזאת, הצעירים הללו נלחמו על חייהם, נמלטו מהמוות; ראו בעיניהם כיצד חבריהם נרצחים או נחטפים לעזה על ידי חיות הטרף החמאסיות.

ועכשיו הם כאן, רוקדים ושמחים עם התורה בקדושה ובטהרה.

אליהו ליבמן, אביו של הקדוש אליקים הי"ד: "נכון, עברנו זה יום זיכרון. אך בד בבד, אסור לשכוח כי עבורכם זה יום הצלה. ביום הזה הקב"ה בחר להשאיר אתכם בעולם - כי לכל אחד ואחת מכם יש ייעוד בעולם הזה"

נוטלים חלק במנהג ההקפות. הם אכן לא נראים הרוקדים הקלאסיים של שמחת תורה. נכון, כיפה לראשם, אבל התספורות, הקעקועים, העגילים. גם השירים נבחרו בחוכמה בהתאם לפרטואר המוזיקלי המוכר לחוגגים. במקום "צו וועמען און צו וועמען" שרים כאן "מחשבות טובות" עם תוספת חשובה לחרוזי השיר ("חטופים חוזרים") לצד הלהיט הבלתי מעורער של התקופה "כי ה' יתברך תמיד אוהב אותי ותמיד יהיה לי רק טוב, ועוד יותר טוב, עוד יותר טוב".

שנה מטלטלת עברה על הניצולים. רבים מהם מתמודדים עם ייסורי נפש וגוף. אבל יש גם אור בתוך האפילה: הם הפכו למשפחה גדולה, ולא סתם משפחה – אלא משפחה יהודית גאה, בחסותו של ארגון 'קשר יהודי' העוסק זה שנים בהידוק הקשר היהודי בין כל אשר בשם ישראל יכונה לאבינו שבשמים ולכל חלקי העם היהודי. אין זה סוד: כוחות הביטחון הישראליים נכשלו כישלון חרוץ באותו יום נורא לפני שנה בדיוק.

מחשבות טובות!
איי איי איי איי איי איי איי
איי איי איי איי איי איי איי
איי איי איי איי איי איי איי

דבורים טובים!
איי איי איי איי איי איי איי
איי איי איי איי איי איי איי
איי איי איי איי איי איי איי

חטופים חוזרים!
איי איי איי איי איי איי איי
איי איי איי איי איי איי איי
איי איי איי איי איי איי איי

חצות היום, שמחת תורה תשפ"ה. אולם האירועים במלון רמדה, ירושלים. עשרות צעירים מפזים בהתלהבות מול ספרי התורה. עבור מרביתם, זו הפעם הראשונה בה הם

ובני משפחותיהם, המובילים את ההקפות בטוב טעם ודעת.
יד ביד, כולם חוגגים יחד את השמחה עם התורה הקדושה.

התמורה כך מזכירים הקפות

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד
ה' מֶלֶךְ ה' מֶלֶךְ ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד
אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָא
אָנָּה ה' הַצְלִיחָה נָא

בקריאת פסוקי ההקפות הקבועים הנאמרים לפני כל הקפה, כמנהג עדות המזרח, מכובדים לא פחות ולא יותר מאשר ניצולי הנובה לצד הורי החטופים והנרצחים.
ההקפות אינן נמכרות תמורת תרומה כספית למטרה כזו או אחרת כי אם תמורת קבלות טובות שיוקדשו להשבת החטופים ולשובם בשלום של הלוחמים. בלתי נתפס, אך מי שמוכר את זכויות ההקפה והריקוד עם ספרי התורה לקהל הם הורי חטופים שבעצמם רק לאחרונה החלו להתקרב לאבינו שבשמים.
כך פונה מירב, אמה של אגם ברגר, בפנייה נרגשת בעזרת הנשים: "הבת שלי נחטפה רק משום שהיא יהודייה, ולכן עלינו להיות יהודיות יותר". היא פונה לציבור הנשים לקבל על עצמן קבלות טובות בשמירת מצוות. ההיענות גבוהה במיוחד.
הקפה נוספת מוקדשת לרפואתם הנפשית והגופנית של ניצולי הנובה. התמורה: קבלת שמירת שבת כהלכתה. "עשר שבתות", מבטיח צעיר אחד. "חמש־עשרה שבתות", מתחייב חברו. הפשרה: שניהם יתחלקו בזכות, שניהם ישמרו שבתות.
הקפה נוספת נמכרת תמורת קבלה טובה

מתחזקים ומתאחדים. בריקוד עם ספר התורה

שטרם הצטרפו למעגלים הסוערים: "נכון, עבורנו זהו יום זיכרון. אך בד בבד, אסור לשכוח כי עבורכם זהו יום הצלה. ביום הזה הקב"ה בחר להשאיר אתכם בעולם – כי לכל אחד ואחת מכם יש ייעוד בעולם הזה".
והם ממשיכים לרקוד ולשמוח. עד כלות הכוחות.
למחרת בערב יבוא ליפא שמלצר לשמח בהקפות השניות ויסכם בשנינות בארבע מילים: "נובה – ראשי תיבות נגיל ונשיש בזאת התורה".

השיא שנטייעגן אחרי ההקפות

הִדְדָן עֲלֶךְ סֵפֶר דְּבָרִים וְהִדְדָךְ עָלָי, דַּעְתָּן עֲלֶךְ סֵפֶר דְּבָרִים וְדַעְתָּךְ עָלָי.
לֹא נִתְנָשִׁי מִנֶּךָ. סֵפֶר דְּבָרִים וְלֹא תִתְנָשִׁי מִנִּי.
לֹא בְעֲלָמָא הָדִין וְלֹא בְעֲלָמָא דְאַתִּי.

חצות, ליל שמחת תורה.
עם כל הכבוד – ויש כבוד – לשירה וריקודים לכבוד התורה, התפריט כאן כלל הרבה יותר מזה.

שי ונקרמ, אביו של
עומר השבוי בעזה:
"בברכה הראשונה של תחילת
שמונה־עשרה, קלטתי כמה
מהניצולים מנסים לברוע כמו כל
המתפללים, אך לא מצליחים. תנועת
הכריעה מחזירה אותם לניסיון הנורא
להסתתר מבני מחבלי חמאס לפני
שנה בדיוק. ניגשתי להרגיע אותם"

הצעירים את סדר הסיום והם קוראים אחריו בהתלהבות – לראשונה בחייהם – את נוסח ה"הדרן עלך".
"הִדְדָן עֲלֶךְ סֵפֶר דְּבָרִים וְהִדְדָךְ עָלָי, מִכְרִיז הַמִּנְחָה. "ועכשיו תאמרו אחריי את התרגום".
"חזרנו אליך ספר דברים, וחזרת אלינו.
"דעתנו עליך ספר דברים, ודעתך עלינו.
"אנו מתחייבים: לא נשכח אותך ספר דברים, בבקשה אל תשכח אותנו ספר דברים. לא בעולם הזה ולא בעולם הבא".
בשלב הבא הזמין המנחה את הורי אחד הנרצחים בשמחת תורה תשפ"ד לאמירת הקדיש הגדול לעילוי נשמת בנו.
באחת מקבוצות הלימוד, נראית דמות לא שגרתית: סב חרדי אמריקאי. הוא לומד עם צעירי הנובה. גם בני ונכדיו לקחו חברותות. וגם אשתו בעזרת הנשים.
ראש המשפחה מוחה דמעה, מנסה ככל הניתן שלא להתבלט, אך ללא נדיבות ליבו וכיסו, כלל לא בטוח שהמשתתפים היו זוכים לחוות את טעמם המיוחד של השבתות והחגים. הוא מוזיל מכיסו מפעם אחר פעם להזמין על חשבוננו לשבתות הגיבוש של 'קשר יהודי' בבתי המלון בירושלים את ניצולי הנובה, הורי הנופלים והורי החטופים. כשניגשתי אליו הזהיר אותי לא לכתוב את שמו כלל. לבסוף התרצה, "אבל פעם אחת בלבד", רק משום שאולי הפרסום יגרום לבעלי אמצעים נוספים ללכת בעקבותיו ולתרום למטרות טובות

הרבנית צילי שניידר - מייסדת
ומנכ"לית 'קשר יהודי':
"שוב ושוב אני שומעת
מהורי החטופים: 'המסר
הובן. עם ישראל צריך
לעשות תשובה בשני
מישורים: המישור הראשון
- להאמין שאין עוד
מלבדו. ובמישור היותר
כשום - להתאחד', אבל
איך עושים את זה?"

כאלה.

שמו ר' שמואל רידר. הוא הגיע לכאן עם משפחתו מניו־יורק. החיבור שלו לעולמות הקירוב, די טרי. "לאחר הטבח הנורא בשמחת תורה, נחשפתי לסרטון בו אחד הנרצחים במסיבת נובה (יהודה בכר) שר בדביקות ברכבו

פילטר פרימיום
מחיר חדש!

שווה
להיות מייבין

28
מחיר מומלץ לצרכן

CAMEL
למביני עניין

אזהרה - מחקרים רפואיים קובעים כי ילדים
להורים מעשנים סובלים יותר מאספמה.

היעד: חברותא לכל יהודי

כשאנו שואלים את הרבנית צילי שניידר – מייסדת ומנכ"לית 'קשר יהודי', עם מה אנחנו יוצאים מכאן לחורף הארוך והקריר, היא בוחרת לסכם כך: "התורה לא שייכת לדתיים. השבת לא ניתנה לנו במאה שערים ולא בבני ברק. אלה נכסים לאומיים של כולנו. יש לנו משהו חזק שמחבר בינינו. מכאן זכינו ליצור את החיבור של אלפי חברותות טלפוניות בין חרדים לשאינם, ובין חרדיות לשאינן".

"למעשה", מסבירה הרבנית, "אנחנו מעין ארגון 'השבת אבידה' הלאומי כשאנחנו מחזירים את האבידה גדולה ביותר – את הכרת היהדות לאלו שכלל לא מכירים במה שאיבדו, אך מיד כשנחשפים אליה מתחברים אליה בזרועות פתוחות.

"בשנה האחרונה התחברנו באופן מיוחד למשפחות החטופים, שהפכו להיות המשפחה שלנו ממש. שוב ושוב אני שומעת מהורי החטופים: 'המסר הובן. עם ישראל צריך לעשות תשובה בשני מישורים: המישור הראשון – להאמין שאין עוד מלבדו. ובמישור היותר פשוט – להתאחד'. די לפירוד, די למחלוקות.

"אבל אז הם שואלים: בסדר, אנחנו רוצים, אבל איך עושים את זה? איך מאחדים את עם ישראל? ואני רוצה להגיד משהו פשוט: זה בידים של כל אחד ואחד מאיתנו. אם כל אדם שנקרא חילוני – אני אישית לא מכירה במילה 'חילוני' או 'חרדי', כי אלה הגדרות סרק, קודים חברתיים ולא מהותיים – יאמץ לעצמו קשר אמיתי חזק עם יהודי שומר תורה ומצוות – כן, אלה שכוננו 'פרזיטים', 'משתמטים'; אם כל אברך וכל אישה גם אם היא מטופלת ב־11 ילדים תיקח לעצמה חברות אחת של אמת – לקביעות עתים לתורה דרך הטלפון אפילו פעם בשבוע – הכל ייראה אחרת. נתאחד כולנו לעם אחד, ואף אויב לא יוכל עלינו".

הרבנית שניידר, הפועלת בהתייעצות מתמדת עם גדולי ישראל, לא הסתפקה במילים, אלא פנתה לכל מי שנכח בחג המרומס: "כן, כל אחד ואחת, כל שורדי הנובה, כל בני משפחות החטופים שיחיו והנרצחים הי"ד, כל החרדים שהשתתפו איתנו ואלו שנקלעו באקראי, נשותיהם וילדיהם הבוגרים, כולנו צריכים להצטרף, כי בידינו הדבר. לאחד את עם ישראל – זאת לא קלישאה. הקשר היהודי אפשרי וחיוני להמשך הקיום שלנו ולהצלת הילדים החטופים שלנו".

את השיר 'אלוקי נשמה'. פתאום נפל לי האסימון. תפסתי שכל הצעירים הללו, שנסעו בשמחת תורה, למסיבה, הנשמה שלהם צועקת רוחניות, קרבת אלוקים. רק צריך להקשיב ללב הרגיש שלהם ולתת להם את הכלים הרוחניים להתקרב ולהתחבר. התייעצתי עם מורי ורבי רבי דוד־חנניה פינטו שליט"א, וכך חברנו ל'קשר יהודי'".

הטראומה כריעה בתפילה

בצד מעגלי הרוקדים בהקפות אנו פוגשים את שי ונקרט, אביו של עומר בן ה־22 השבוי בעזה. לפרנסתו עוסק האב בשיווק יינות. הוא משתדל לשמור על אופטימיות, ואפילו שמר בקבוק יין מיוחד אותו יפתח עם שובו של הבן הביתה. בקבוק קצרין למביני עניין.

מאז היום הנורא ההוא, ונקרט ובני ביתו זכו לשמור יותר משתי שבתות במסגרת השבתות שארגן 'קשר יהודי'. הוא מתרגש אל מול החזרה למסורת והאחדות המתעצמת. "במפגש שלנו, בני משפחות החטופים, עם שר הביטחון", מגלה ונקרט, "הוא סיפר לנו על מסמכים שנמצאו בסביבתו של סינוואר ובהם התוכניות האסטרטגיות. אחת מתוכניות הפעולה נכתבה שחור על־גבי לבן, והיא: לפלג את אזרחי מדינת ישראל. סינוואר הבין שאם לא נהיה מאוחדים, יהיה להם קל יותר להביס אותנו. ברוך ה' כאן – ביחד – עושים את הפעולה ההפוכה".

שמחת תורה הנורא ההוא, מלווה אותם בכל צעד גם שנה לאחר מכן. אבל הם, דרך אמונה הם בחרו.

אם חשבנו שאנו מבינים את רמת הטראומה של הניצולים, ונקרט מסב את תשומת ליבנו לפרט מצמרר. "אני עומד בסוף האולם. בברכה הראשונה של תפילת שמונה־עשרה, כשכולם כורעים, אני קולט כמה מניצולי הנובה מנסים שוב ושב לכרוע כמו כל המתפללים, אך לא מצליחים. אני קולט את המבט שלהם ימינה ושמאלה באי נעימות. זר לא יבין זאת, אך אני הצלחתי להבין שתנועות הכריעה מחזירה אותם אסוציאטיבית לניסיון הנורא להסתתר ולברוח מפני המחבלים הרוצחים בשמחת תורה לפני שנה. ניגשתי להרגיע אותם: 'זה בסדר. אם קשה לכם, אתם לא חייבים לכרוע'".

האנקדוטה הזו מספרת לא רק את הטראומה, אלא גם את החיבור שלהם בשנה האחרונה לשמירת מצוות, כולל סדרי התפילות עד לפרטים הקטנים.

אני חוזר עם שי בגלגלי הזמן שנה לאחר. "הבוקר הזה, לפני שנה ב־6:30 בבוקר, עמדתי בדלת בביתי בגדרה עם מזוודה קטנה, בדרך לנתב"ג. תכננו לטוס ליוון ומשם להפליג ביאכטה. ואז נשמעו האזעקות שהכניסו אותנו לממ"ד. ידענו שעומר יצא למסיבה בלילה, אך לא ידענו

מישהו מנסה להרוג אותך!

העישון הורג 8000 אנשים בשנה

מתקשה להפסיק לעשן? את/ה לא לבד! משרד הבריאות מציע תוכנית ליווי אישי על ידי יועצי גמילה מעישון מוסמכים. התוכנית ניתנת ללא עלות.

התקשרו למוקד הגמילה הארצי 6800* או לקופת החולים כללית: 2700* | מכבי: 3555* | מאוחדת: 3833* | לאומית: 507*

מהפך רוחני. שלומי ברגר מקדיש הקפה לשחרור בתו אגם הנמצאת בשבי

עושים מספיק".

המהפכה יהודים יותר, מאוחדים יותר

לאורך כל התפילות, עומדת מירב ברגר סמוך למחיצה בעזרת הנשים ומתפללת בדביקות. היא אימה המסורה של אגם בת מירב, שנחטפה לעזה מבסיס נחל עוז לפני למעלה משנה. המשפחה עברה מהפך רוחני בשנה האחרונה.

"אני מאוד התחזקתי", היא מודה. "התחלתי להכיר את הבורא, הכנסתי ספר תורה לחדר של אגם ובהמשך פתחנו באולם הידידים בבניין המגורים שלנו – בית כנסת לשבתות, כדי שיתפללו בספר התורה".

יש יהודים שהשאלות באמונה מרחיקות אותם לא עלינו. אתם בחרתם להתקרב.

"בורא עולם אוהב אותי ומזכה אותי, כאילו אני נמצאת באירוע תנ"כי מעל הטבע, שאנחנו לא מצליחים להבין את גודלו. התפקיד המדויק שבורא עולם נותן לי הוא לקדש את שמו, להגיד

שנסע לנובה. ישר התקשרנו לעומר והוא אמר שהוא במסיבה בעוטף, ויש אצלו צבע אדום והם כולם על הריצפה עם ידיים על הראש ושהם רצים למיגונית. חשבתי מיגונית, זה משהו קרוב בתוך המסיבה. במיגונית עוד היינו איתו בקשר טלפוני. "במיגונית היו 40 איש", הוא מסביר בכאב, "מתוכם 12 שרדו, 11 חזרו לישראל, אחד נשאר בעזה. בשעה 07:50, זאת היתה הפעם האחרונה שהיה לנו קשר עם עומר מתוך המיגונית. ואז אני מחפש אותו בכל מקום. עד שבצהריים קיבלנו את הסרטון שעומר נחטף, זה עלה בערוצים של החמאס. מאז החיים שלנו משתנים מקצה לקצה".

מה מעודד אתכם?
"החזק והאופטימיות של עומר. פגשנו עובדים תאילנדים שנחטפו על-ידי חמאס ושוחררו בעסקת החטופים. הם היו עם עומר בשבי וסיפרו לנו על החזק שלו. הוא ידע ליצור שקט ושלווה ולהיות מאוד אופטימי וחדור אמונה ואפילו שר להם שירים בשבי".

אתה מרגיש שהמדינה עושה מספיק לשחרור החטופים?
"כל עוד עומר עדיין לא חזר, סימן שלא

מירב ברגר, אמה של
אגם השבייה בעזה:
"אגם נחטפה בגלל היותה
יהודיה. נקודה. התפקיד
המדויק שבורא עולם
נותן לי הוא לקדש את
שמו, להגיד שיש אבא
לעולם. אני מאמינה שמה
שקרה נועד להביא אותנו
לאחדות, וזו לא סיסמה"

מכאן המיזם לקרוא לעם ישראל, ובעיקר לנשות ישראל, להתחזק".

ההתחזקות מתרחשת בשנה האחרונה. לדברי מירב ברגר, "תמיד הייתה אצלנו זיקה לדת – קידוש בשישי, חגגנו את החגים – אבל הילדים לא למדו בחינוך דתי. לא שמרנו שבת. כיום בורא עולם נוכח גם בניסיון הקשה הזה של החטיפה, וכל הסימנים מאגם מראים שהיא רוקמת לנו סיפור של אמונה ומה שצריך לעשות. אני מאמינה שאנחנו כותבים היום פרק בהיסטוריה של עם ישראל".

משפחת ברגר קיבלה מאגם אות חיים שהעיד על הקפדתה לשמור שבת גם בשבי הקשה. "לפני כמה חודשים אגם גולדשטיין שהייתה עם אגם שלנו בשבי במנהרות ושוחררה, סיפרה שאגם שלנו נדרשה לבשל למחבלי חמאס ושבתה היא מסרבת לבשל. היא אומרת להם שהיא לא מדליקה אש בשבת".

לסיום מבהירה מירב ברגר כי לרגע אינה מאבדת את התקווה. "פעם חשבתי שחודש זה נצח, והיום כבר עברה שנה, אבל אני מרגישה שברוב חסדיו זה יקרה ואני חושבת שאגם תחזור תכף ומיד. אני מרגישה שזה קרוב ומצפה לזה בכל רגע. בראש השנה חלמתי עליה, היא באה מולי עומדת וחזקה. אגם תחזור מישהי אחרת, ועדיין אני בתקווה שהיא תחזור חזקה. גם אני אדם אחר היום, והיא תפגוש אימא חזקה שמחכה לה, ומה שצריך לרפא – נרפא. אנחנו אוהבים אותה ומייחלים לרגע שובה".

התשובה איך אפשר לשמוח?

ולסיכום החג המרומם, שהיו בו כל-כך הרבה רגעים מאירים שקשה לתארם על הכתב, אתה

יחד ננצח – זאת לא סיסמה

בהקפות השניות, שנמשכו עד לשעות הקטנות של הלילה, אני פוגש את אחי הרב אברהם, רכז הפעילות של 'קשר יהודי' במכינות הקדם-צבאיות. הוא הספיק להצטרף לשמחה הגדולה בירושלים לאחר שעשה את החג בביתו בבית שמש. מסתבר, שבכל תחומי עולם הקירוב, נרשמת מהפכה רוחנית מאז שמחת תורה תשפ"ד. הוא מספר בהתלהבות על המפגשים במכינות: "רק לקבל פרופורציות, השנה בלבד פרויקט המכינות מנהל 2800 יהודים המשלימים יחד את הפסיפס היהודי המרהיב, כשהרצון המשותף לכולם הוא להדק את הקשר היהודי כפשוטו. "עבור רוב הצעירים, זו הפעם הראשונה בחייהם בה הם פוגשים 'חרדי קלאסי'. הם יכולים לברר אצלו את כל אשר על לבם, ויושבים יחד לשיחות עומק סביב מעגל השנה. במילים אחרות: מדינה שלמה משננת סיסמה 'יחד ננצח', ויש מי שעבורם זו פעילות אמיתית יומיומית".

לענות על השאלה:

"איך השנה שמיים ורוקדים?"
כל כך הרבה לוחמים השנה, הרגלים.
אלא אם נרים את המבט אל-על,
נבחין שנשמות רבות רוקדות אתנו במעגל.
אנחנו ממש לא לבד,
הם אתנו כאן.
הרוקדים מנובה ונופלי הקרבות,
זה כל-כך ברור,
שהשנה זה רקוד עם נשמות".

הנגיד ר' שמאל רידר, ניו יורק (במרכז):
"לאחר הטבח הנורא במסיבה, נחשפתי
לסרטון בו אחד הנרצחים שר בדביקות ברכבו
את השיר 'אלוקי נשמה'. בתאום נבל לי
האסימון. כל הצעירים הללו, שנשעו בשמחת
תורה, למסיבה, הנשמה שלהם צועקת
רוחניות, קרבת אלוקים. רק צריך להקשיב
ללב שלהם ולתת להם כלים להתחבר"